

MODELLER FOR FREMTIDENS MUSEUMSSTRUKTUR

Notatet beskriver tre mulige modeller for udviklingen af det fremtidige museumslandskab. Modellerne er det foreløbige resultat af diskussioner og vurderinger i arbejdsgruppen med afsæt i de grundlæggende rammer og præmisser for det fremtidige museumslandskab, som er beskrevet i Midtvejsrapporten (oktober 2010).

Arbejdsgruppen ønsker at diskutere modellerne med museerne og øvrige relevante interessenter. Hvad er modellernes styrker og svagheder? Hvad kræver det at realisere dem, og hvilke perspektiver, muligheder og konsekvenser har de?

10. DECEMBER 2010

KULTURARVSSTYRELSEN
MUSEER

H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V

TELEFON 33 74 51 00
FAX 33 74 51 01

POST@KULTURARV.DK
WWW.KULTURARV.DK

CVR 26489865
EAN DRIFT 5798000792999
EAN TILSKUD 5798000792982

INDHOLD:

Indledning

- Grundlag og forudsætninger
- Generelle statslige tiltag
- Opgavernes indhold og kvalitet

1. Videreførelsesmodellen (Model 1) Videreudvikling af eksisterende struktur

- Introduktion til modellen
- Centrale tiltag i modellen
- Modellen ift. de enkelte museumskategorier
- Overordnet arbejdsdeling
- Tilskudsstruktur og regelforenkling

2. Opgavemodellen (Model 2) Pengene følger opgaven

- Introduktion til modellen
- Centrale tiltag i modellen
- Modellen ift. de enkelte museumskategorier

3. Delingsmodellen (Model 3) Klar deling mellem stat og kommune

- Introduktion til modellen
- Centrale tiltag i modellen
- Modellen ift. de enkelte museumskategorier

INDLEDNING

Med afsæt i Midtvejsrapporten fra oktober 2010 har arbejdsgruppen udarbejdet tre mulige modeller for organiseringen af fremtidens museumslandskab, som det er beskrevet i kommissoriet for udredningsarbejdet.

Baggrunden for modellerne er det analysearbejde, arbejdsgruppen har gennemført siden udredningen blev igangsat, og hvoraf dele er offentliggjort i Midtvejsrapporten.

Forudsætninger og rammer

Rammerne for tre mulige modeller og deres indhold tager afsæt i de grundlæggende præmisser for et fremtidigt museumslandskab, som er skitseret i Midtvejsrapporten. Som forudsætning for udvikling af de konkrete modeller vurderer arbejdsgruppen, at der er bred tilslutning til:

At missionen for det samlede museumsvesen er at bevare og udvikle kulturarv og naturarv og at producere og formidle viden om kunst, kultur og natur i lokalt, nationalt og internationalt perspektiv. Museerne er til for alle. Som aktive videnscentre og læringsmiljøer bidrager museerne til livslang læring og udvikling af kulturelle identiteter. Museerne perspektiverer og genspejler samfundets udvikling og kulturelle diversitet, og bidrager derved til historisk og æstetisk bevidsthed og kritisk refleksion.

At visionen for det fremtidige museumsvesen er et bæredygtigt og professionelt museumsvesen, der er kendetegnet ved kvalitet og troværdighed, engagement og originalitet – hvor museer er efterspurgt og skaber værdi for brugere og samfund.

At de grundlæggende rammer fortsat skal bestå af et sammenhængende museumsvesen, der drives i samspil mellem stat og kommune – med statsligt medansvar og kommunal forankring.

Rammerne udgøres af én fælles museumslov, der omfatter såvel de fælles opgaver med kultur- og naturarv, som diversiteten i de tre museumskategorier; kunst-, kultur- og naturhistorie.

At det samlede sammenhængende museumsvæsen skal være fagligt og økonomisk bæredygtigt, funderet på en klar og logisk arbejdsdeling og koordinering, der sikrer sammenhæng, kvalitet og bæredygtighed og bedst mulig ressourceudnyttelse – i en fælles professionel opgaveløsning.

At det enkelte museum skal have:

- Solidt fagligt fundament til selvstændigt at løse de prioriterede opgaver på et professionelt kvalitetsniveau.
- Kapacitet til i samarbejde med museets interessenter at løfte opgaverne i og uden for museet i et dynamisk samspil med det omgivende samfund og inden for en international dimension.
- En størrelse og en samarbejdsstruktur, som sikrer, at opgaveløsning og udviklingskapacitet ikke påvirkes af mindre ændringer i driftsgrundlag og opgaveportefølje.

At hovedopgaverne skal løses med afsæt i de opgaver, der i dag rummes inden for museumslovens fem søjler - indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling - ud fra klart definerede mål, strategier og standarder, med plads til lokal og faglig egenart, og på basis af høj faglig og ledelsesmæssig kvalitet.

Endelig er det en grundlæggende forudsætning, at fremtidens museumsstruktur skal udvikles inden for de eksisterende økonomiske rammer. En generel regelforenkling og sanering af tilskudssystemet er ligeledes central for en ny struktur.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at en struktur, der samlet set imødekommer disse præmisser fuldt ud, vil indebære et museumslandskab, der består af færre og større museumsenheder, der i fællesskab løfter de samlede museale opgaver inden for

rammerne af større geografiske eller tematiske ansvarsområder. Det er en udvikling, der allerede er i gang og som vil skulle fortsætte i en årrække.

Hovedfokus er derfor at pege på modeller, som kan understøtte og fremme en udvikling i retning af dette mål.

Arbejdsgruppen har på denne baggrund udformet tre modeller, der på hver deres måde kan bidrage til en udvikling i retning af mere sammenhæng, kvalitet og bæredygtighed i opgavevaretagelsen, større faglige miljøer og systematisk arbejdsdeling med henblik på at sikre kritisk masse og professionel udvikling samt højnelse af kvaliteten i museernes samlede opgaveløsning.

Det skal i denne sammenhæng understreges, at det ikke er udredningens opgave at udpege konkrete museer, der eventuelt skal sammenlægges eller yderligere konsolideres.

Generelle statslige tiltag

Arbejdsgruppen foreslår en række tiltag, som kan bruges til at fremme udviklingen:

1. Justering af krav til opgavernes indhold og kvalitet.
2. Justering af arbejdsdelingen imellem de overordnede statslige aktører, (Kulturministeriets departement og Kulturarvsstyrelsen) samt de statslige og statsanerkendte museer.
3. Justering af tilskudsstrukturen og regelforenklning.

Opgavernes indhold og kvalitet

Nationale strategier

Nationale strategier skal udstikke mål og rammer for udviklingen af museernes opgaver og opgavevaretagelse.

De nationale strategier vil på den ene side tage afsæt i politiske beslutninger for museumsområdet, som det har været tilfældet de seneste ti år med eksempelvis bevaring, formidling og digitalisering.

På den anden side vil strategierne tage afsæt i museumsfaglige behov. De kan udspringe af evalueringer og udredninger om museernes virke, eksempelvis den internationale evaluering af den arkæologiske virksomhed, den nationale brugerundersøgelse og Kulturministeriets forskningsstrategi. Strategierne kan også udspringe af faglige behov for fælles koordinering, prioritering og indsats på eksempelvis indsamlings- og registreringsområdet.

De nationale strategier skal udformes i et samspil mellem Kulturarvsstyrelsen, museerne og øvrige relevante interessenter.

Alle statslige og statsanerkendte museer skal sammen med Kulturarvsstyrelsen bidrage til udmøntning af nationale strategier.

Kulturarvsstyrelsen har myndighedsopgaverne på området.

Kvalitetsvurderinger

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurderinger af statsanerkendte museer skal videreføres i en skærpet og mere forpligtende form, der blandt andet indebærer klarere konsekvenser overfor de museer, der ikke lever op til krav og standarder.

Kvalitetsvurderingerne skal løbende bidrage til at sikre overensstemmelse mellem de politiske og faglige målsætninger, der er fastsat i en museumslov og i nationale strategier, og museernes faktiske ydelser og resultater.

Kvalitetsvurderingen skal kunne udløse konsekvenser fra 1) krav om udarbejdelse af forpligtende handlingsplan, til 2) skærpet tilsyn og i yderste konsekvens 3) fratagelse af museets statsanerkendelse.

Kulturarvsstyrelsen skal løbende udvikle kvalitetsvurderingerne. Hovedfokus skal være på mål og resultater og skal tilrettelægges, så den sikrer meningsfuldhed, en-

kelhed i processen og mindst mulig bureaukrati i styringen og tilsynet med museernes opgavevaretagelse.

Overordnet arbejdsdeling

Det er en afgørende forudsætning for en velfungerende museumsstruktur, at der indbyrdes mellem de statslige aktører eksisterer en klar og hensigtsmæssig arbejds- og ansvarsdeling. De primære statslige aktører på museumsområdet er Kulturministeriets departement, Kulturarvsstyrelsen og de to statslige hovedmuseer på Kulturministeriets ressort, Nationalmuseet og Statens Museum for Kunst. En væsentlig aktør er desuden Statens Naturhistoriske Museum, der er organiseret og hjemmehørende under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og indlejret i Københavns Universitet.

Kulturministeriets departement

Departementet har det overordnede ansvar for den statslige regulering (lov og bekendtgørelse) på museumsområdet.

Departementet vil som udgangspunkt kun være involveret i sager, hvor de politiske prioriteringer hos minister og/eller Folketing spiller en rolle. Det kan f.eks. være ændringer i museumslov eller tilskudsstruktur mv., eller aspekter af nationale strategier på museumsområdet på et overordnet niveau, som for eksempel forskningspolitik.

Departementet varetager desuden styrings- og tilsynsopgaver i forhold til de øvrige statslige institutioner på området.

Kulturarvsstyrelsens rolle

Kulturarvsstyrelsen skal varetage den statslige styrings- og tilsynsopgave i forhold til de statsanerkendte museer og stå for uddelingen af puljer mv. til museumsformål. Styrelsen vil desuden få ansvaret for at sikre, at der udarbejdes nationale strategier.

Hvad angår udarbejdelsen af de nationale strategier og koordineringsopgaver vil styrelsen skulle stå i spidsen for arbejdet. Styrelsen kan uddelegere dele af opgaven, bl.a. til hovedmuseerne og til andre museer ud fra faglige hensyn. Under alle omstændigheder skal udarbejdelsen af nationale strategier ske i nært samarbejde med aktørerne på området.

Tilsynet med gennemførelsen af de nationale strategier vil ligge hos Kulturarvsstyrelsen, men kan uddelegeres til hovedmuseerne i visse sammenhænge.

Samarbejde mellem styrelse og hovedmuseer

Der vil være behov for et tættere samarbejde mellem Kulturarvsstyrelsen og hovedmuseerne, hvis visionerne for fremtidens museumslandskab skal realiseres. Derfor vil det være hensigtsmæssigt, at der i fremtiden etableres et fælles forum, ligesom der må arbejdes på at opbygge et fagligt fællesskab mellem institutionerne.

Styrelsen som projektudfører

Med baggrund i Kulturarvsstyrelsens særlige ressourcer og overblik vil det fortsat være relevant, at Kulturarvsstyrelsen står for at initiere og gennemføre udviklingsorienterede projekter vedrørende kulturarv. Kulturarvsstyrelsen skal gennem projekterne sikre et fortsat fokus på varetagelsen af kulturarven hos kommunerne og på museerne.

Inddragelse af ekstern faglig ekspertise

Kulturarvsstyrelsen løser i dag en række opgaver, der kræver inddragelse af ekstern ekspertise, f.eks. uddeling af puljemidler, kvalitetsvurderinger, vurdering af museer, der søger om statsanerkendelse mv. Den faglige ekspertise udgøres i dag af styrelsens faglige råd og udvalg. Denne type opgaver vil blive endnu mere væsentlige i fremtidens museumslandskab. Derfor vil det kræve en ny og mere differentieret struktur for inddragelse af ekstern ekspertise.

Et vigtigt konkret felt er forskningsområdet, hvor uddelingen af midler kan overgå til Kulturministeriets Forskningsudvalg. Udvalget er en del af den almindelige forsk-

ningsrådsstruktur og besidder de kompetencer, der knytter sig hertil. Dette vil kunne skabe øget legitimitet omkring uddelingene, ikke mindst også udadtil i forhold til potentielle samarbejdspartnere på universiteterne.

Der skal derfor udformes en ny rådgivningsstruktur for Kulturarvsstyrelsen med oprettelse af et nyt fagligt organ med en stærk og relevant faglig tyngde, som kan rådgive Kulturarvsstyrelsen. Dette organ vil kunne nedsætte underudvalg i forhold til kvalitetsvurderinger, statsanerkendelser mv.

Hovedmuseerne

Der er et behov for, at hovedmuseerne i et nyt museumslandskab tildeles en mere aktiv rolle i forhold til at drive arbejdet med at gennemføre nationale strategier og national koordinering. Hovedmuseerne skal i højere grad arbejde aktivt og udfarende med at hæve standarderne og skabe og formidle innovation inden for alle fem søjler. Hovedmuseernes ekspertise skal bidrage til at udvikle metoder og udføre forskning, der kan understøtte de øvrige museers opgavevaretagelse.

På forskningsområdet er der et behov for, at hovedmuseerne skaber retning og fremdrift i museernes forskning.

Omkring indsamlingen kan hovedmuseerne i højere grad tage vare på tværgående nationale samlinger, som er til rådighed gennem lån for andre museer. Dermed kan graden af samlingsdublering mindskes, samtidig med at huller i samlingen undgås. Vedrørende registrering vil bidrag til øget tværgående koordinering fra hovedmuseerne også være relevant.

I forhold til konservering kunne det også være relevant, hvis hovedmuseerne i de nationale strategier blev ansvarlige for særlige opgaver, således at de skal ind over – om end ikke nødvendigvis altid selv udføre – komplicerede opgaver, der kræver forskningsmæssigt udgangspunkt og dokumentation.

Selvom det internationale aspekt er uhyre vigtigt i alle museers arbejde, har hovedmuseerne desuden en helt særlig forpligtelse til at deltage i og formidle internationale netværker og faglige miljøer.

Tilskudsstruktur og regelforenkling

Tilskudsstrukturen skal forenkles i retning af større enkelhed, gennemskuelighed og mere fokus på opgaver og udviklingsperspektiver.

Desuden skal en ny tilskudsstruktur bidrage til at fremme en udvikling mod øget økonomisk bæredygtighed. Dette er en grundlæggende præmis for andre justeringer.

I dag udgør det samlede minimumsgrundlag for drift af et statsanerkendt museum ca. 1,6 mio. kr.¹ Det er arbejdsgruppens vurdering, at dette minimumsgrundlag er for lavt til at drive et bæredygtigt museum. Det foreslås i forbindelse med en forenkling af tilskudssystemet at hæve det økonomiske minimumsgrundlag med henblik på at sikre et rimeligt grundlag for bæredygtige museer.

¹ Minimumsgrundlaget er baseret på minimum for de samlede ikke-statslige tilskud på 1,2 mio. kr. samt minimum for det statslige driftstilskud (35 % af de 1,2 mio. kr.).

MODEL 1. VIDEREFØRELSESMODELLEN

1.1 Introduktion til modellen

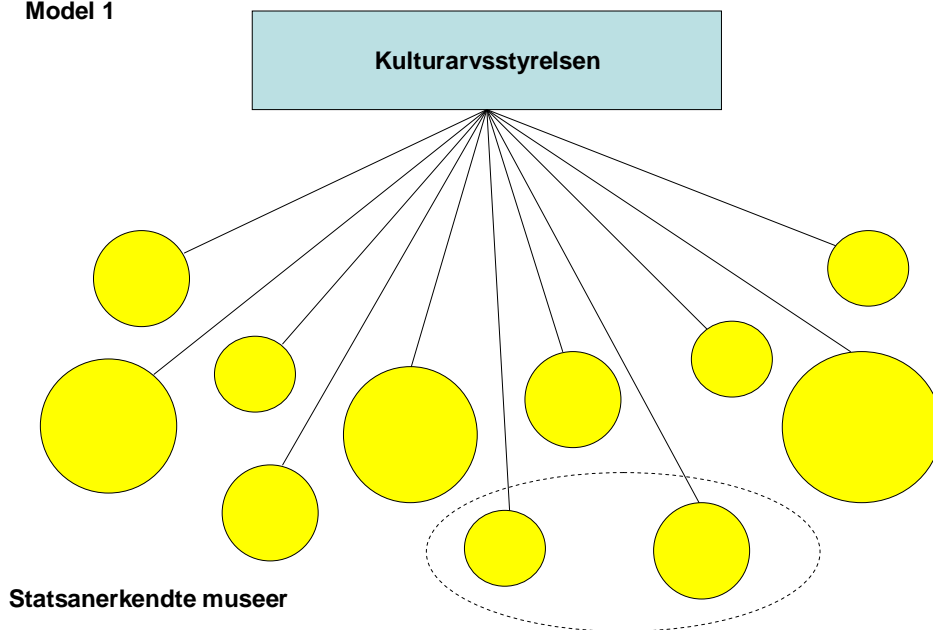
Videreførelsesmodellen består i at understøtte og forstærke den igangværende udvikling, som opstod i forlængelse af kommunalreformen, hvor der på lokalt initiativ igangsættes og gennemføres fusioner, som fører til mere bæredygtige museumsenheder. Modellen vil formodentlig fremme både fusioner mellem statsanerkendte museer, på tværs af de museale fagområder og eventuelt mellem statsanerkendte og ikke-statsanerkendte museer.

Modellen rummer en skærpelse af krav til kvalitet i museernes opgaveløsning og relevans samt krav til, at museerne skal være efterspurgt.

Generelle tiltag skal medvirke til øget kvalitet og koordinering: Skærpet kvalitetsvurdering, systematisk arbejde med nationale strategier og styrket samarbejde mellem hovedmuseer og de statsanerkendte museer.

Den følgende figur illustrerer modellen, idet cirklerne udgør statsanerkendte museer, hvor der sandsynligvis er opstået en række større enheder gennem fusioner. De stiplede linjer angiver mulige fusioner. Samtlige museer refererer på det statslige niveau til Kulturarvsstyrelsen, som det også er tilfældet i dag.

Model 1

Figuren viser ikke den overordnede statslige arbejdsdeling og medtager heller ikke de statslige museer.

1.2 Centrale tiltag i modellen

Økonomi og regelforenkling

Det økonomiske minimumsgrundlag for et museum hæves gradvist over en periode på fx 3-5 år fra det nuværende minimum på ca. 1,6 mio. kr. til et minimum, der sikrer økonomisk bæredygtighed.

Der opereres som hidtil med statsanerkendelser, ansvarsområder og to typer statsligt tilskud – det vi i dag kender som hhv. §§ 15 og 16.

Der vil tillige indgå en økonomisk incitamentsstruktur, der kan understøtte og fremme en udvikling mod mere bæredygtige og professionelle museumsenheder.

Opgaver

Ansvar for museumslovens fem søjler, indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling ligger fortsat hos hvert museum.

Struktur

Den nuværende fordeling af ansvaret mellem stat og kommune om varetagelse af kultur- og naturarven vil i modellen stort set være uforandret.

Modellen rummer stor strukturel fleksibilitet og vil i høj grad afspejle aktuelle lokale og museumsfaglige forhold.

I forlængelse af igangværende og kommende fusioner kan museerne i højere grad komme til at operere hen over kommunegrænser. De fysiske museer, udstillingsbygninger mv. kan bestå, men museerne vil indgå i større organisatoriske enheder, og på længere sigt må der i forbindelse med nyopførelser af museer og tilbygninger formentlig forventes en koncentration på færre adresser.

1.3 Modellen ift. de enkelte museums-kategorier

Kulturhistoriske museer

Modellen vil have konsekvenser for de eksisterende kulturhistoriske museer, som i dag ligger omkring det gældende minimumsgrundlag på ca. 1,6 mio. kr.

Modellens regulering af minimumsgrundlaget forventes at indebære, at nogle museer fusionerer på tværs af kommunegrænser for at opnå tilstrækkelig økonomisk bæredygtighed. I de kommuner, som både rummer kultur- og kunstmuseer, må der forventes fusioner på tværs af de museale fagområder.

Der er i flere landsdele aktuelt kulturhistoriske museer, som overvejer fusioner eller mere formaliserede samarbejder. Denne udvikling forventes at accelerere.

Dannelsen af større enheder på det kulturhistoriske område vil antagelig primært forme sig efter et geografisk princip. Men der kan også forudses fusioner mellem museer, som arbejder med beslægtede tematiske ansvarsområder og fagfelter.

Kunstmuseerne

For kunstmuseerne vil den gradvise forøgelse af minimumsgrundlaget få konsekvenser for de eksisterende kunstmuseer, der i dag ligger omkring det gældende minimumsgrundlag på 1,6 mio. kr.

Kunstmusernes større geografiske spredning (i forhold til de kulturhistoriske) kan vanskeliggøre geografisk betingede fusioner. En række af de mindre kunstmuseer, som ikke kan honorere de øgede krav fra staten, vil muligvis vælge at fusionere med kommunens kulturhistoriske museum eller indgå i andre større tværfaglige enheder.

Naturhistoriske museer

Modellen vil i ringe grad berøre de naturhistoriske museer, idet de to selvstændige naturhistoriske museer under Kulturministeriet allerede i dag lever op til de øgede krav.

MODEL 2. OPGAVEMODELLEN

2.1 Introduktion til modellen

I Opgavemodellen er der fokus på at koncentrere ansvaret for en række nationale opgaver på færre museer, hvor de løses bedst i større faglige miljøer. Dette kendes allerede fra udlægning af tilsynsopgaven med de fredede fortidsminder.

Modellen indebærer dermed, at alle statsanerkendte museer fortsat løser hovedopgaverne med at bevare og udvikle kultur- og naturarv og producere og formidle viden om kunst, kultur- og naturhistorie. Derudover løser et mindre antal museer også én eller flere nationale opgaver i et større geografisk område, blandt andet de lovpligtige antikvariske opgaver. Museerne modtager et særligt statstilskud i overensstemmelse med omfanget af deres nationale opgaver.

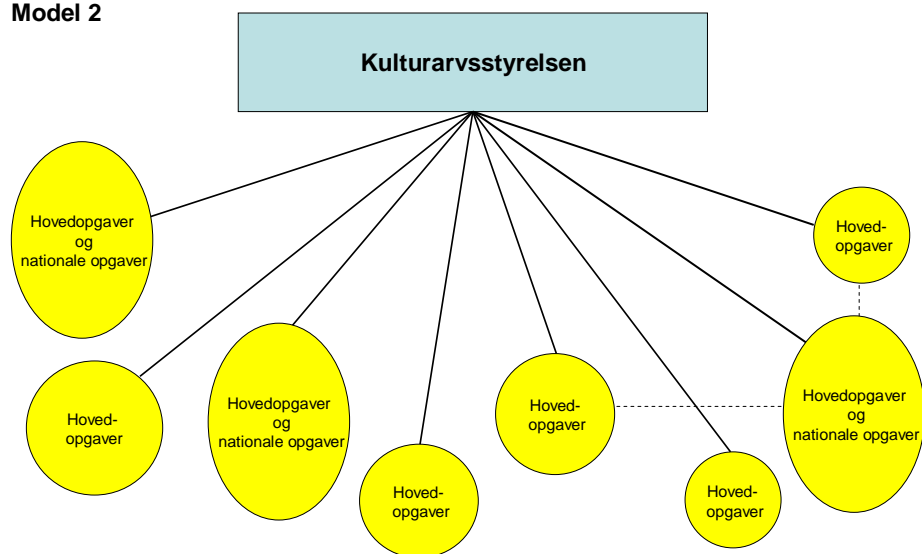
Generelle tiltag skal derudover medvirke til øget kvalitet og koordinering: Skærpet kvalitetsvurdering, systematisk arbejde med nationale strategier og styrket samarbejde mellem hovedmuseer og de statsanerkendte museer.

Den følgende figur illustrerer modellen, idet cirklerne udgør statsanerkendte museer med hovedopgaver, og ovalerne udgør statsanerkendte museer, som udover hovedopgaverne også løser særlige nationale opgaver. De stiplede linjer mellem cirkler og ovaler angiver muligheden for samarbejde mellem museerne om løsningen af nationale opgaver.

Det er sandsynligt, at modellen vil fremme fusioner af statsanerkendte museer, som ønsker at få ansvar for nationale opgaver.

Samtlige museer refererer på det statslige niveau til Kulturarvsstyrelsen, som det også er tilfældet i dag.

Model 2

Statsanerkendte museer

Figuren viser ikke den overordnede statslige arbejdsdeling og medtager heller ikke de statslige museer.

2.2 Centrale tiltag i modellen

Økonomi og regelforenklning

Med opgavemodellen øremærkes en del af de statslige tilskud til de museer, der løser nationale opgaver. Den resterende del af det statslige tilskud fordeles fortsat til hvert enkelt museum i forhold til de øvrige ikke-statslige tilskud.

Opgaver og arbejdsdeling

På kort sigt vil de nationale opgaver for kulturhistoriske museer være følgende:

- Varetagelsen af de lovpligtige (antikvariske) opgaver vedrørende den faste kulturarv. Opgaven rummer de undersøgelses- og dokumentationsopgaver, som museerne foretager med henblik på at sikre væsentlige bevaringsværdier i forbindelse med anlægsarbejder og kommunale myndigheders fysiske planlægning:
 - Antikvarisk kontrol og arkæologiske udgravninger i forbindelse med anlægsarbejder

- Arkivalisk kontrol og rådgivning af kommunale myndigheder vedrørende fysisk planlægning, der berører bevaringsværdige kulturmiljøer og bygningskulturelle bevaringsværdier.
- Tilsyn med de fredede fortidsminder.

Ansvar for at varetage disse opgaver samles på 10-15 eksisterende statsanerkendte kulturhistoriske museer.

De marinarkæologiske opgaver anses tillige for at være nationale opgaver. Der arbejdes med, at der også på kort sigt skal ske en koncentration af den nuværende fordeling af ansvar og arbejdsdeling på det marinarkæologiske område.

På længere sigt kan de nationale opgaver som følge af nationale strategier udvides til også at omfatte opgaver af mere tværgående karakter, som vi fx kender det i dag vedrørende centre for museumsundervisning. Der kan fx blive tale om ansvaret for at koordinere varetagelsen af et bestemt tematisk område. Eller der kan blive tale om at udvide opgaveporteføljen inden for formidlingsområdet til de eksisterende centre for museumsundervisning.

De nationale opgaver aftales i rammeaftaler med Kulturarvsstyrelsen.

De øvrige statsanerkendte museer løser fortsat hovedopgaverne i deres ansvarsområder med at bevare og udvikle kultur- og naturarv og producere og formidle viden om kunst, kultur- og naturhistorie i lokalt, nationalt og internationalt perspektiv. Arbejdet udføres med udgangspunkt i lovens fem søjler indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling.

Struktur

Den nuværende fordeling af ansvaret mellem stat og kommune om varetagelse af kultur- og naturarven vil i modellen stort set være uforandret. Opgavemodellen medfører en koncentration af nationale opgaver på færre museer.

2.3 Modellen ift. de enkelte museums-kategorier

Kulturhistoriske museer

De nationale opgaver, der koncentrerer sig som følge af opgavemodellen, berører fortrinsvis de kulturhistoriske museer. Blandt de statsanerkendte kulturhistoriske museer vil et færre antal museer fremover have ansvaret for de antikvariske opgaver vedrørende den faste kulturarv (jf. definition heraf ovenfor) i større geografiske ansvarsområder. De 10-15 museer kan vælge at udføre de nationale opgaver ved egne eller eksterne medarbejdere. De kan også vælge at samarbejde med andre statsanerkendte museer, som har de nødvendige kompetencer.

Kunstmuseer

Modellens indflydelse på kunstmuseerne afhænger af i hvilket omfang, der som følge af nationale strategier, udpeges nationale opgaver, der berører denne kategori af museer.

Naturhistoriske museer

Modellens indflydelse på de naturhistoriske museer afhænger af i hvilket omfang, der som følge af nationale strategier, udpeges nationale opgaver, der berører denne kategori af museer.

Modellen arbejder med, at der i udgangspunktet ikke sker ændringer i forhold til hovedmuseet, der er organiseret under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og indlejret i Københavns Universitet.

MODEL 3. DELINGSMODELLEN

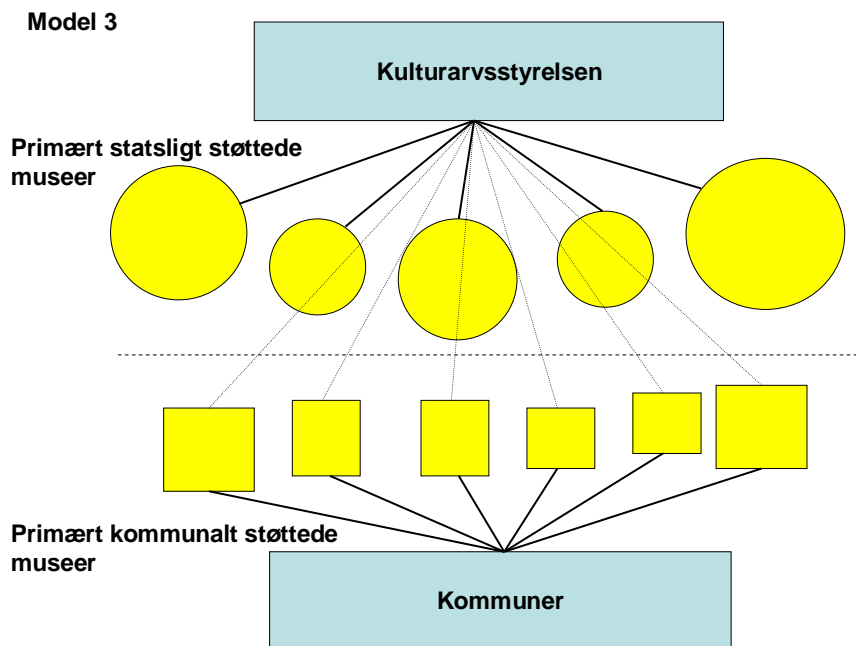
3.1 Introduktion til modellen

I Delingsmodellen er der fokus på at skabe en enkel og mere entydig deling af opgaver og økonomi mellem stat og kommune om driften af det samlede museums-væsen.

Der foretages en deling mellem stat og kommune, så staten (fortrinsvis) yder tilskud til driften af en række større museer, der skal varetage nationale opgaver. Kommunerne yder tilsvarende (fortrinsvis) tilskud til de museer, som hovedsagligt er lokalt funderede.

Der differentieres i statens krav til de to museumstyper: Kvalitetsvurderinger og nationale strategier vil primært være gældende for de større primært statsstøttede museer. Der vil være meget begrænset statslig styring af og tilsyn med de lokalt funderede museer.

Figuren illustrerer Delingsmodellen, idet cirklerne udgør de primært statsstøttede museer, og firkanterne udgør de lokalt funderede og primært kommunalt støttede museer. De statsstøttede museer refererer på det statslige niveau til Kulturarvsstyrelsen, som det også er tilfældet i dag, mens de øvrige museer refererer til deres respektive kommune. De stiplede linjer mellem de kommunalt funderede museer og Kulturarvsstyrelsen angiver at der fortsat vil være en relation.

Figuren viser ikke den overordnede statslige arbejdsdeling og medtager heller ikke de statslige museer.

3.2 Centrale tiltag i modellen

Økonomi og regelforenkling

Statens tilskud koncentrerer sig til 20-30 større statsstøttede museer. Herudover vil staten fortsat yde et mindre tilskud til de primært kommunalt støttede museer i forståelse af, at de fortsat bidrager til det samlede museumsvesen.

Reduktionen i det statslige driftstilskud til de kommunale museer modsvares af en fritagelse for et opgavemæssigt ansvar/forpligtelse.

Opgaver og arbejdsdeling – statsstøttede museer

De 20-30 større statsstøttede museer løser alle de nationale opgaver (som beskrevet i Opgavemodellen) samt hovedopgaverne med at bevare og udvikle kultur- og naturarv og producere og formidle viden om kunst, kultur- og naturhistorie. Opgaverne løses med udgangspunkt i lovens fem søjler; indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling.

De større statsstøttede museer får en særlig opgave i fortsat at udvikle et bæredygtigt og professionelt museumsvesen, som lever op til missionen for det samlede museumsvesen og arbejder aktivt for og måles på realiseringen af visionen for det samlede museumsvesen.

De større statsstøttede museers opgavevaretagelse fungerer på basis af en rammeaftale med Kulturarvsstyrelsen.

Opgaver og arbejdsdeling – lokalt funderede museer

De primært lokalt funderede museer hører stadig under museumsloven med et geografisk ansvarsområde, men de statslige krav til deres virksomhed bliver mindre. De skal sikre, at den lokale kulturarv er en aktiv ressource for alle og sikre, at museerne er let tilgængelige videns- og læringsmiljøer i et tæt samarbejde med den eller de lokale kommuner. Den lokale museumsindsats skal være en borgernær ressource i lokalområdet.

De primært lokalt støttede museer kan løse de museale opgaver med afsæt i lovens fem søjler; indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling, men vil ikke være forpligtede hertil. Der vil dog være særlige lovkrav i forhold til samlingsvaretagelsen.

Formidling og samarbejde med kommunerne må forventes at have høj prioritet hos de lokale museer. Modellen giver mulighed for, at de lokalt funderede museer kan udvikle sig individuelt og udvikle nye samarbejdsrelationer til andre kulturinstitutioner som kulturhuse, lokalarkiver, biblioteker, biografer og teatre.

Struktur

Delingsmodellen indebærer en markant forandring af museumsstrukturen, idet der bliver tale om to forskellige museumstyper. Hvor stat og kommune tidligere forenede deres interesse i museumsvesenet i hver enkelt institution, så er der nu tale om et samspil mellem to forskellige museumstyper, som har hver sit fokus.

Ved udpegning af de 20-30 større statsstøttede museer vil der blive lagt vægt på en geografisk spredning over hele landet.

Samlet set vil museumsvesenet i modellen bevare stærk lokal forankring og øgede muligheder for at styrke museets lokale betydning for borgerne. Samtidig vil den indebære en styrkelse af den del af kultur- og naturarven, der har særlig national betydning.

Der vil i en overgangsperiode foregå en arbejdsdeling og tilpasning af ansvarsområder mellem de statsstøttede museer og de lokale museer.

Der vil fortsat være en række naturlige samarbejdsrelationer mellem de to typer museer, hvor deres forskellige fokus kan supplere hinanden.

3.3 Modellen i ft. de enkelte museumskategorier

Kulturbistoriske museer

Modellen giver store forandringer for samtlige kulturbistoriske museer, idet en række eksisterende museer får et større ansvar og et mere entydigt nationalt fokus med en koncentration af nationale opgaver. Der bliver tale om ca. 10-20 større statsstøttede museer geografisk jævnt fordelt over landet i større ansvarsområder. Museerne vil både være baseret på geografiske ansvarsområder og tematiske landsdækkende ansvarsområder inden for nyere tids kulturbistorie.

De nye større statsstøttede museer kan givetvis komme til at bestå af flere eksisterende museer som fusionerer og samler sig i større geografiske eller tematiske områder.

Kunstmuseerne

Blandt kunstmuseerne kan der blive udpeget 5-8 museer med geografisk spredning, som skal varetage nogle overordnede ansvarsområder, der tilsammen dækker de vigtigste emner for det kunsthistoriske område.

Det er muligt, at flere af de eksisterende museer vælger at fusionere med de museer, som udpeges til at være større statsstøttede museer.

Naturhistoriske museer

Blandt de naturhistoriske museer kan der blive udpeget 2-3 museer, som skal varetage nogle overordnede ansvarsområder, der tilsammen dækker det naturhistoriske område.

Modellen arbejder med, at der i udgangspunktet ikke sker ændringer i forhold til hovedmuseet, der er organiseret under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og indlejret i Københavns Universitet.